

POWIATOWY URZĄD PRACY W OPOLU

ul. mjr Hubala 21, 45-266 Opole
tel. 4422929, fax. 4422928, e-mail: opop@praca.gov.pl
Bezpłatna infolinia 0 800 88 11 22

**OCENA RACJONALNOŚCI GOSPODARKI
ŚRODKAMI FUNDUSZU PRACY
I FINANSOWANIA INNYCH
FAKULTATYWNYCH ZADAŃ
W 2014 ROKU**

Opole, kwiecień 2015 r.

WSTĘP

I. FUNDUSZ PRACY

Limit środków Funduszu Pracy przeznaczonych na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizację zawodową w Powiatowym Urzędzie Pracy w Opolu wyniósł w 2014 r. **17 541 500,00 zł** w tym:

1. **Decyzja MPiPS z dnia 23.12.2013 r. – 15 126 300,00 zł**

Środki Funduszu Pracy ustalone wg algorytmu przeznaczone na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej.

W wielkości tej ujęta jest kwota 11 350 300,00 zł, w tym:

8 656 900,00 zł – kwota na finansowanie projektów realizowanych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, stanowiąca wkład unijny,

2 693 400,00 zł – kwota na współfinansowanie projektów realizowanych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, stanowiąca krajowy wkład publiczny.

2. **Decyzja MPiPS z dnia 24.02.2014 r. – 562 200,00 zł**

Środki Funduszu Pracy pochodzące z rezerwy Ministra Pracy i Polityki Społecznej przeznaczone na realizację programu na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej dla bezrobotnych do 30 roku życia.

3. **Decyzja MPiPS z dnia 17.03.2014 r. – 15 174 200,00 zł (jednocześnie uchyla się decyzję z dnia 23.12.2013 r.)**

Środki Funduszu Pracy ustalone wg algorytmu przeznaczone na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej.

W wielkości tej ujęta jest kwota 11 350 300,00 zł, w tym:

8 656 900,00 zł – kwota na finansowanie projektów realizowanych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, stanowiąca wkład unijny,

2 693 400,00 zł – kwota na współfinansowanie projektów realizowanych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, stanowiąca krajowy wkład publiczny

4. **Decyzja MPiPS z dnia 25.06.2014 r. – 887 100,00 zł**

Środki Funduszu Pracy pochodzące z rezerwy Ministra Pracy i Polityki Społecznej przeznaczone na realizację programu na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej dla bezrobotnych do 30 roku życia.

5. **Decyzja MPiPS z dnia 05.09.2014 r. – 250 000,00 zł**

Środki Funduszu Pracy pochodzące z rezerwy Ministra Pracy i Polityki Społecznej przeznaczone na realizację programu na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej dla bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy określonych w art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

6. **Decyzja MPiPS z dnia 06.10.2014 r. – 220 000,00 zł**

Środki Funduszu Pracy pochodzące z rezerwy Ministra Pracy i Polityki Społecznej przeznaczone na realizację programu na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej dla bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy określonych w art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

7. **Decyzja MPiPS z dnia 09.10.2014 r. – 224 000,00 zł**

Środki Funduszu Pracy pochodzące z rezerwy Ministra Pracy i Polityki Społecznej przeznaczone na realizację programu na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w wieku 30 – 50 lat.

8. **Decyzja MPiPS z dnia 21.11.2014 r. – 224 000,00 zł**

Środki Funduszu Pracy pochodzące z rezerwy Ministra Pracy i Polityki Społecznej przeznaczone na realizację programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej, z tego:

- **112 000,00 zł** - na program aktywizacji osób w wieku 30-50 lat;

- **112 000,00 zł** - na program aktywizacji osób bezrobotnych znajdujących w szczególnej sytuacji na rynku pracy (art. 49 ustawy).

Wydatkowanie środków Funduszu Pracy przeznaczonych na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizację zawodową wyniosło w 2014 r. **17 537 819,73 zł** co stanowi **99,98 %** limitu, przy czym wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w roku 2014 wyniosło **15 826 117,76 zł**, a wydatkowanie środków związane z płatnością zobowiązań wynikających z umów zawartych w 2013 r. i kontynuowanych w 2014 r. wyniosło **1 711 701,97 zł**.

II. KRAJOWY FUNDUSZ SZKOLENIOWY

Nowelizacja ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, wprowadziła możliwość pozyskania dodatkowych środków Funduszu Pracy w formie **Krajowego Funduszu Szkoleniowego (KFS)** przeznaczonego na finansowanie kształcenia pracowników i pracodawców.

Limit środków Funduszu Pracy przeznaczonych na ten cel w Powiatowym Urzędzie Pracy w Opolu wyniósł w 2014 r. **255 000,00 zł** - przyznane decyzją MPiPS z dnia 14.08.2014 r.

Wykorzystanie przyznanego limitu i faktyczne wydatkowanie środków Funduszu Pracy wyniosło w 2014 r. **125 717,20 zł** tj. **49,30 %** limitu.

III. FUNDUSZ PRACY – fakultatywne.

Z kolei w 2014 r. limit środków Funduszu Pracy na finansowanie innych fakultatywnych zadań został przyznany trzema decyzjami finansowymi MPiPS na łączną kwotę **1 033 100,00 zł**, w tym:

1. **Decyzja MPiPS z dnia 23.12.2013 r. – 1 002 000,00 zł**
2. **Decyzja MPiPS z dnia 17.03.2014 r. – 1 013 100,00 zł (jednocześnie uchyla się decyzję z dnia 23.12.2013 r.)**
3. **Decyzja MPiPS z dnia 28.11.2014 r. – 20 000,00 zł**
Dodatkowe środki Funduszu Pracy przeznaczone na finansowanie przez Powiatowy Urząd Pracy w Opolu w 2014 r. innych fakultatywnych zadań.

Wydatkowanie środków Funduszu Pracy w 2014 roku w rozbiciu na realizowane usługi i instrumenty rynku pracy przedstawia poniższa tabela:

<i>Formy wsparcia</i>	<i>Limit na 2014 r.</i>	<i>Wykonanie</i>	<i>% limitu</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2013 r.</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>	<i>Zobowiązania na 2015 wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>
Ogółem:	17 541 500,00	17 537 819,73	99,98	1 711 701,97	15 826 117,76	2 671 646,93
Szkolenia	1 116 758,53	1 115 340,61	99,87	40 279,99	1 075 060,62	65 318,33
Bon szkoleniowy	9 861,83	9 843,39	99,81	0,00	9 843,39	762,20
Studia podyplomowe	53 884,11	53 898,30	100,03	1 496,92	52 401,38	24 615,32
Klub Pracy	15 983,01	15 983,01	100,00	0,00	15 983,01	0,00
Egzaminy	4 500,00	4 500,00	100,00	0,00	4 500,00	0,00
Prace interwencyjne	787 102,55	787 102,55	100,00	587 154,08	199 948,47	362 338,06
Dofin. wyn. 50+	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	30 240,00
Bon zatrudnieniowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	29 919,60
Bon na zasiedlenie	108 181,00	108 181,00	100,00	0,00	108 181,00	5 414,00
Roboty publiczne	407 537,86	407 537,85	100,00	79 896,26	327 641,59	120 923,68
Prace społecznie użyteczne	120 647,15	120 647,05	100,00	3 088,00	117 559,05	0,00
Staże	6 114 059,13	6 111 256,76	99,95	857 076,00	5 254 180,76	1 429 855,81
Bon stażowy	83 297,71	83 297,71	100,00	0,00	83 297,71	320 439,64
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	5 835 564,42	5 835 112,35	99,99	0,00	5 835 112,35	0,00
Refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy	2 313 257,10	2 313 256,02	100,00	0,00	2 313 256,02	74 587,86
Zwrot kosztów przejazdu	555 861,75	557 065,28	100,22	142 710,72	414 354,56	199 538,63
Koszt badań lekarskich	1 166,48	1 166,48	100,00	0,00	1 166,48	0,00
Stypendium z tyt. kontyn. nauki	13 322,10	13 116,10	98,45	0,00	13 116,10	7 693,80
Zwrot kosztów opieki nad dzieckiem	515,27	515,27	100,00	0,00	515,27	0,00

W 2014 r. programami na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej objęto ogółem **4 252 osoby**, w tym **497 osób**, które kontynuowały program rozpoczęty w 2013 roku, a **3 755 osób** skierowano do programów w 2014 roku.

Poniższa tabela przedstawia dane na temat realizacji poszczególnych usług i instrumentów rynku pracy w 2014 roku:

<i>Formy wsparcia</i>	<i>Liczba osób ogółem objętych programem w 2014 r.</i>	<i>Liczba osób kontynuujących program rozpoczęty w 2013 r.</i>	<i>Liczba osób skierowanych do programu w 2014 r.</i>	<i>Liczba osób kończących program do 31.12.2014r.</i>	<i>Liczba osób kontynuujących program w 2015 r.</i>
Ogółem:	4 252	497	3 755	3 429	705
Szkolenia	470	2	468	463	5
Bon szkoleniowy	3	0	3	3	0
Studia podyplomowe	16	1	15	1	15
Klub Pracy	24	0	24	22	0
Egzaminy	2	0	2	2	0
Prace interwencyjne	155	86	69	95	60
Dofin. wyn. 50+	3	0	3	0	3
Bon zatrudnieniowy	3	0	3	0	3
Bon na zasiedlenie	15	0	15	14	1
Roboty publiczne	84	10	74	76	8
Prace społecznie użyteczne	759	0	759	712	0
Staże	1 258	201	1 057	884	309
Bon stażowy	43	0	43	0	41
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	294	0	294	294	0
Refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy	147	0	147	147	0
Zwrot kosztów przejazdu	972	197	775	714	258
Stypendium z tyt. kontyn. nauki	2	0	2	1	1
Zwrot kosztów opieki nad dzieckiem	2	0	2	1	1

Dalszy materiał zawiera informacje na temat wydatkowania środków Funduszu Pracy w rozbiciu na poszczególne usługi i instrumenty rynku pracy.

SZKOLENIA

Limit środków Funduszu Pracy przeznaczonych w 2014 r. na finansowanie szkoleń wynosił **1 116 758,53 zł**.

Wydatki z tego tytułu wyniosły w 2014 r. **1 115 340,61 zł** co stanowi **99,87 %** możliwego do wykorzystania limitu, z czego wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2014 r. wyniosło **1 075 060,62 zł**, a wydatkowanie środków związanych z realizacją zobowiązań **40 279,99 zł**.

Ogółem szkoleniami objęto **470 osób bezrobotnych**, z tego 468 osób skierowano na szkolenia w 2014 r., a **2 osoby** kontynuowały szkolenia rozpoczęte w 2013 roku.

Poniższa tabela przedstawia finansowanie szkoleń w 2014 roku:

<i>Limit na 2014 r.</i>	<i>Wykonanie</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2013 r.</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>	<i>Zobowiązania na 2015 r. wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>
1 116 758,53 w tym :	1 115 340,61	40 279,99	1 075 060,62	65 318,33
- środki algorytmu 376 280,51	376 267,37	40 279,99	335 987,38	59 220,86
- program HERKULES PO KL Poddziałanie 6.1.3 687 700,00	686 304,49	0,00	686 304,49	0,00
- program „art. 49” rezerwa MPiPS 45 909,52	45 909,52	0,00	45 909,52	9 097,47
- program „-25” (do 30 r. ż.) rezerwa MPiPS 6 868,50	6 859,23	0,00	6 859,23	0,00

Do dnia 31.12.2014 r. udział w szkoleniu zakończyło **463 osoby**. Po zakończeniu szkolenia **349 osób podjęło zatrudnienie** (na dzień 15.04.2015 r.).

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób objętych szkoleniami w 2014 r. wraz z efektywnością programu:

	<i>Liczba osób objętych programem w 2014 r.</i>	<i>Liczba osób kończących program do 31.12.2014 r.</i>	<i>Liczba podjęć pracy po zakończeniu programu na dzień 15.04.2015 r.</i>	<i>Efektywność programu na dzień 15.04.2015 r.</i>
Ogółem w tym :	470	463	349	75,4 %
- środki algorytmu	250	247	227	91,9 %
- program HERKULES PO KL Poddziałanie 6.1.3	201	200	110	55,0 %
- program „ art. 49 ” rezerwa MPiPS	15	14	11	78,6 %
- program „ -25 ” (do 30 r. ż.) rezerwa MPiPS	2	2	1	50,0 %

Osiągnięty w 2014 r. wskaźnik efektywności jest wyższy aż o 16,8 punktu procentowego od wskaźnika osiągniętego w 2013 r., co może świadczyć o wzroście możliwości zatrudnieniowej pracodawców.

Wskaźnik efektywności zatrudnieniowe wyniósł **75,4 %**.

Średni koszt szkolenia jednej osoby bezrobotnej wyniósł w 2014 r. **2 512,04 zł**.

Koszt ponownego zatrudnienia wyniósł w 2014 r. **3 382,98 zł**.

BON SZKOLENIOWY

Nowelizacja ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy wprowadziła system bonów skierowanych do osób bezrobotnych, które nie przekroczyły 30 roku życia. Jednym z tych bonów jest **bon szkoleniowy**, który w znacznym stopniu oddaje inicjatywę osobie młodej przy zapewnieniu niezbędnej kontroli wynikającej z dbałości o celowość wydatkowanych środków.

Limit środków Funduszu Pracy przeznaczonych w 2014 r. na finansowanie bonów szkoleniowych wyniósł **9 861,83 zł**.

Wydatki z tego tytułu wyniosły w 2014 r. **9 843,39 zł** co stanowi **99,81 %** możliwego do wykorzystania limitu.

Ogółem w 2014 r. urząd zrealizował **3 bony szkoleniowe**.

Poniższa tabela przedstawia finansowanie bonów szkoleniowych w 2014 roku:

<i>Limit na 2014 r.</i>	<i>Wykonanie</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2013 r.</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>	<i>Zobowiązania na 2015 r. wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>
9 861,83 w tym : - program „BONY” (do 30 r. ż.) rezerwa MPiPS	9 843,39	0,00	9 843,39	762,20
9 861,83	9 843,39	0,00	9 843,39	762,20

Do dnia 31.12.2013 r. realizację bonów szkoleniowych ukończyły **3 osoby**, po zakończeniu których wszystkie **3 osoby podjęły zatrudnienie** (na dzień 15.04.2015 r.)

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób realizujących bony szkoleniowe w 2014 r. wraz z efektywnością programu:

	<i>Liczba osób objętych programem w 2014 r.</i>	<i>Liczba osób kończących program do 31.12.2014 r.</i>	<i>Liczba podjęć pracy po zakończeniu programu na dzień 15.04.2015 r.</i>	<i>Efektywność programu na dzień 15.04.2015 r.</i>
Ogółem w tym :	3	3	3	100,0 %
- program „BONY” (do 30 r. ż.) rezerwa MPiPS	3	3	3	100,0%

Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej wyniósł **100,0 %**.

Średni koszt realizacji jednego bonu szkoleniowego wyniósł w 2014 r. **3 535,20 zł**.

Koszt ponownego zatrudnienia wyniósł w 2014 r. **3 535,20 zł**.

STUDIA PODYPLOMOWE

Limit środków Funduszu Pracy przeznaczonych w 2014 r. na finansowanie studiów podyplomowych wynosił **53 884,11 zł**.

Wydatki z tego tytułu wyniosły w 2014 r. **53 898,30 zł** co stanowi **100,03 %** możliwego do wykorzystania limitu, z czego wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2014 r. wyniosło **52 401,38 zł**, a wydatkowanie środków związanych z realizacją zobowiązań **1 496,92 zł**.

Ogółem w 2014 r. urząd sfinansował **16 osobom bezrobotnym** część kosztów studiów podyplomowych, w tym **1 osobie** kontynuującej program rozpoczęty w 2013 r. i **15 osobom** skierowanym w 2014 r.

Poniższa tabela przedstawia finansowanie studiów podyplomowych w 2014 roku:

<i>Limit na 2014 r.</i>	<i>Wykonanie</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2013 r.</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>	<i>Zobowiązania na 2015 r. wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>
53 884,11	53 898,30	1 496,92	52 401,38	24 615,32
w tym :				
- środki algorytmu				
53 884,11	53 898,30	1 496,92	52 401,38	24 615,32

Do dnia 31.12.2013 r. studia podyplomowe ukończyła **1 osoba**, po zakończeniu którego **podjęła zatrudnienie** (na dzień 15.04.2015 r.)

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób objętych studiami podyplomowymi w 2014 r. wraz z efektywnością programu:

	<i>Liczba osób objętych programem w 2014 r.</i>	<i>Liczba osób kończących program do 31.12.2014 r.</i>	<i>Liczba podjęć pracy po zakończeniu programu na dzień 15.04.2015 r.</i>	<i>Efektywność programu na dzień 15.04.2015 r.</i>
Ogółem	16	1	1	100,0 %
w tym :				
- środki algorytmu	16	1	1	100,0%

Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej wyniósł **100,0 %**.

Średni koszt studiów podyplomowych 1 osoby bezrobotnej wyniósł w 2014 r. **4 906,21 zł**.

Koszt ponownego zatrudnienia wyniósł w 2014 r. **3 599,18 zł**.

KLUB PRACY

Limit środków Funduszu Pracy przeznaczonych w 2014 r. na finansowanie szkolenia z zakresu poszukiwania pracy w ramach KLUBU PRACY wynosił **15 983,01 zł**.

Wydatki z tego tytułu wyniosły w 2014 r. **15 983,01 zł** co stanowi **100,0 %** możliwego do wykorzystania limitu.

Ogółem szkolenie z zakresu poszukiwania pracy w ramach KLUBU PRACY w 2014 roku odbyły **24 osoby bezrobotne finansowane ze środków Funduszu Pracy**.

Poniższa tabela przedstawia finansowanie KLUBU PRACY w 2014 roku:

<i>Limit na 2014 r.</i>	<i>Wykonanie</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2013 r.</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>	<i>Zobowiązania na 2015 r. wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>
15 983,01 w tym :	15 983,01	0,00	15 983,01	0,00
- środki algorytmu 15 983,01	15 983,01	0,00	15 983,01	0,00

Do dnia 31.12.2014 r. szkolenie z zakresu poszukiwania pracy w ramach KLUBU PRACY ukończyły **22 osoby**, po zakończeniu którego **9 osób** podjęło pracę (na dzień 15.04.2015 r.).

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób objętych szkoleniem z zakresu poszukiwania pracy w ramach KLUBU PRACY w 2014 r. wraz z efektywnością programu:

	<i>Liczba osób objętych programem w 2014 r.</i>	<i>Liczba osób kończących program do 31.12.2014 r.</i>	<i>Liczba podjęć pracy po zakończeniu programu na dzień 15.04.2015 r.</i>	<i>Efektywność programu na dzień 15.04.2015 r.</i>
Ogółem w tym :	24	22	9	40,9 %
- środki algorytmu	24	22	9	40,9 %

Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej wyniósł **40,9 %**.

Średni koszt szkolenia z zakresu poszukiwania pracy w ramach KLUBU PRACY 1 osoby bezrobotnej wyniósł w 2014 r. **665,96 zł**.

Koszt ponownego zatrudnienia wyniósł w 2014 r. **1 775,89 zł**.

EGZAMINY

Limit środków Funduszu Pracy przeznaczonych w 2014 r. na finansowanie egzaminów wynosił **4 500,00 zł**.

Wydatki z tego tytułu wyniosły w 2014 r. **4 500,00 zł** co stanowi **100,0 %** możliwego do wykorzystania limitu.

Ogółem w 2014 r. urząd sfinansował koszty egzaminów **2 osobom bezrobotnym**.

Poniższa tabela przedstawia finansowanie egzaminów w 2014 roku:

<i>Limit na 2014 r.</i>	<i>Wykonanie</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2013 r.</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>	<i>Zobowiązania na 2015 r. wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>
4 500,00 w tym : - środki algorytmu 4 500,00	4 500,00	0,00	4 500,00	0,00
	4 500,00	0,00	4 500,00	0,00

Do dnia 31.12.2014 r. egzaminy zdały **2 osoby**, po których **1 osoba podjęła zatrudnienie** (na dzień 15.04.2015 r.)

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób, którym sfinansowano koszty egzaminów w 2014 r. wraz z efektywnością programu:

	<i>Liczba osób objętych programem w 2014 r.</i>	<i>Liczba osób kończących program do 31.12.2014 r.</i>	<i>Liczba podjęć pracy po zakończeniu programu na dzień 15.04.2015 r.</i>	<i>Efektywność programu na dzień 15.04.2015 r.</i>
Ogółem w tym :	2	2	1	50,0 %
- środki algorytmu	2	2	1	50,0 %

Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej wyniósł **50,0 %**.

Średni koszt egzaminów 1 osoby bezrobotnej wyniósł w 2014 r. **2 250,00 zł**.

Koszt ponownego zatrudnienia wyniósł w 2014 r. **4 500,00 zł**.

PRACE INTERWENCYJNE

Na finansowanie zatrudnienia bezrobotnych w ramach prac interwencyjnych w 2014 roku Powiatowy Urząd Pracy w Opolu przeznaczył środki Funduszu Pracy w wysokości **787 102,55 zł.**

W omawianym okresie wykorzystanie przyznanego limitu wyniosło **787 102,55 zł** co stanowi **100,00 %** limitu, z czego wydatkowanie środków z tytułu umów zawartych w roku 2014 wyniosło **199 948,47 zł**, a wydatkowanie środków z tytułu zobowiązań **587 154,08 zł.**

Poniższa tabela przedstawia finansowanie prac interwencyjnych w 2014 roku:

<i>Limit na 2014 r.</i>	<i>Wykonanie</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2013 r.</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>	<i>Zobowiązania na 2015 r. wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>
787 102,55 w tym :	787 102,55	587 154,08	199 948,47	362 338,06
- środki algorytmu 787 102,55	787 102,55	587 154,08	199 948,07	362 338,06

Ogółem w roku 2014 programem prac interwencyjnych objętych było **155 osób bezrobotnych**, w tym **69 osób** skierowanych zostało do pracy przez urząd w 2014 roku, a **86 osób** kontynuowało zatrudnienie podjęte w 2012 i 2013 roku.

Spośród skierowanych w 2014 roku **31 osób to osoby po 50 roku życia, w tym 8 kobiet.**

W omawianym okresie udział w programie zakończyło **95 osób**. Na dalszy okres zatrudnione zostały bądź podjęły zatrudnienie w innym zakładzie pracy **68 osób** (na dzień 15.04.2014 r.).

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób zatrudnionych w ramach prac interwencyjnych w 2014 roku oraz efektywność programu:

	<i>Liczba osób objętych programem w 2014 r.</i>	<i>Liczba osób kończących program do 31.12.2014 r.</i>	<i>Liczba podjęć pracy po zakończeniu programu na dzień 15.04.2015 r.</i>	<i>Efektywność programu na dzień 15.04.2015 r.</i>
Ogółem z tego :	155	95	68	71,6 %
- środki algorytmu	155	95	68	71,6 %

W przypadku instrumentu rynku pracy jakim są prace interwencyjne obserwuje się od 2009 roku, systematyczny wzrost zainteresowania pracodawców tą formą zatrudnienia bezrobotnych.

Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej wyniósł **71,6 %** .

Koszt jednostkowy zatrudnienia 1 bezrobotnego w ramach prac interwencyjnych w 2014 roku wyniósł **8 408,73 zł.**

Koszt ponownego zatrudnienia wyniósł w 2014 r. **19 166,97 zł.**

DOFINANSOWANIE WYNAGRODZENIA DLA OSÓB 50+

Na dofinansowanie wynagrodzenia za zatrudnienie bezrobotnego powyżej 50 roku życia w 2014 roku Powiatowy Urząd Pracy w Opolu nie przeznaczył żadnych środków finansowych, gdyż realizacja ww. formy wsparcia rozpoczęła się pod koniec 2014 roku i mimo skierowania pierwszych osób bezrobotnych nie ponieśliśmy żadnych wydatków w 2014 roku, pojawią się one dopiero w roku 2015 jako zobowiązania.

Poniższa tabela przedstawia dofinansowanie wynagrodzenia dla osób 50+ w 2014 roku:

<i>Limit na 2014 r.</i>	<i>Wykonanie</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2013 r.</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>	<i>Zobowiązania na 2015 r. wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>
0,00 w tym :	0,00	0,00	0,00	30 240,00
- środki algorytmu 0,00	0,00	0,00	0,00	30 240,00

Ogółem w roku 2014 programem dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego do pracy bezrobotnego, który ukończył 50 rok życia objęto **3 osoby bezrobotne.**

W omawianym okresie nikt nie zakończył udziału w programie.

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób zatrudnionych w ramach dofinansowania wynagrodzenia dla osób 50+ w 2014 roku oraz efektywność programu:

	<i>Liczba osób objętych programem w 2014 r.</i>	<i>Liczba osób kończących program do 31.12.2014 r.</i>	<i>Liczba podjęć pracy po zakończeniu programu na dzień 15.04.2015 r.</i>	<i>Efektywność programu na dzień 15.04.2015 r.</i>
Ogółem	3	0	0	0,0 %
z tego :				
- środki algorytmu	3	0	0	0,0 %

Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej wyniósł **0,0 %** .

Koszt jednostkowy zatrudnienia 1 bezrobotnego w ramach dofinansowania wynagrodzenia dla osób 50+ w 2014 roku wyniósł **10 080,00 zł**.

BON ZATRUDNIENIOWY

Na finansowanie bonu zatrudnieniowego w 2014 roku Powiatowy Urząd Pracy w Opolu również nie przeznaczył żadnych środków finansowych, gdyż realizacja ww. formy wsparcia rozpoczęła się pod koniec 2014 roku i mimo podpisania pierwszych umów nie ponieśliśmy żadnych wydatków w 2014 roku, pojawią się one dopiero w roku 2015 jako zobowiązania.

Poniższa tabela przedstawia finansowanie bonu zatrudnieniowego w 2014 roku:

<i>Limit na 2014 r.</i>	<i>Wykonanie</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2013 r.</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>	<i>Zobowiązania na 2015 r. wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>
0,00	0,00	0,00	0,00	29 919,60
w tym :				
- środki algorytmu				
0,00	0,00	0,00	0,00	29 919,60

Ogółem w roku 2014 w ramach bonu zatrudnieniowego skierowaliśmy do pracodawcy **3 osoby bezrobotne**.

W omawianym okresie nikt nie zakończył udziału w programie.

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób skierowanych w ramach bonu zatrudnieniowego w 2014 roku oraz efektywność programu:

	<i>Liczba osób objętych programem w 2014 r.</i>	<i>Liczba osób kończących program do 31.12.2014 r.</i>	<i>Liczba podjęć pracy po zakończeniu programu na dzień 15.04.2015 r.</i>	<i>Efektywność programu na dzień 15.04.2015 r.</i>
Ogółem	3	0	0	0,0 %
z tego :				
- środki algorytmu	3	0	0	0,0 %

Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej wyniósł **0,0 %** .

Koszt jednostkowy zatrudnienia 1 bezrobotnego w ramach bonu zatrudnieniowego w 2014 roku wyniósł **9 973,20 zł**.

BON NA ZASIEDLENIE

Podobnie jak bony szkoleniowe, **bon na zasiedlenie** został wprowadzony po nowelizacji ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, którego celem jest wsparcie finansowe bezrobotnego do 30 roku życia podejmującego zatrudnienie, inną pracę zarobkową lub działalność gospodarczą poza miejscem swojego zamieszkania.

Limit środków Funduszu Pracy przeznaczonych na finansowanie bonów na zasiedlenie w 2014 r. wynosił **108 181,00 zł**.

Wydatkowanie środków wyniosło **108 181,00 zł** co stanowi **100,00 %** limitu.

Poniższa tabela przedstawia finansowanie bonów na zasiedlenie w 2014 roku:

<i>Limit na 2014 r.</i>	<i>Wykonanie</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2013 r.</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>	<i>Zobowiązania na 2015 r. wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>
108 181,00	108 181,00	0,00	108 181,00	5 414,00
w tym :				
- środki algorytmu				
9 710,00	9 710,00	0,00	9 710,00	1 361,00
- program „BONY” (do 30 r. ż.) rezerwa MPiPS				
98 471,00	98 471,00	0,00	98 471,00	4 053,00

Ogółem w roku 2014 bon na zasiedlenie przyznano i wypłacono **15 osobom bezrobotnym**.

W omawianym okresie **14 osób** podjęło zatrudnienie, w tym 10 osób w ramach umów o pracę oraz 4 osoby rozpoczęły własną działalność gospodarczą.

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób, które otrzymały bony na zasiedlenie w 2014 r. wraz z efektywnością programu:

	<i>Liczba osób objętych programem w 2014 r.</i>	<i>Liczba osób kończących program do 31.12.2014 r.</i>	<i>Liczba podjęć pracy po zakończeniu programu na dzień 15.04.2015 r.</i>	<i>Efektywność programu na dzień 15.04.2015 r.</i>
Ogółem w tym :	15	14	14	100,0 %
- program „BONY” (do 30 r. ż.) rezerwa MPiPS	15	14	14	100,0 %

Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej wyniósł **100,0 %**.

Średni koszt jednostkowy bonu na zasiedlenie wyniósł w 2014 roku **7 573,00 zł**.

Koszt ponownego zatrudnienia wyniósł w 2014 r. **8 113,93 zł**.

ROBOTY PUBLICZNE

Na finansowanie robót publicznych w 2014 r. Powiatowy Urząd Pracy w Opolu przeznaczył kwotę **407 537,86 zł**.

Wykorzystanie limitu i faktyczne wydatkowanie środków Funduszu Pracy wyniosło **407 537,85 zł** tj. **100,00 %** limitu z czego wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w roku 2014 wyniosło **327 641,59 zł**, a wydatkowanie środków wynikające ze zobowiązań **79 896,26 zł**.

Poniższa tabela przedstawia finansowanie robót publicznych w 2014 roku:

<i>Limit na 2014 r.</i>	<i>Wykonanie</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2013 r.</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>	<i>Zobowiązania na 2015 r. wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>
407 537,86 w tym :	407 537,85	79 896,26	327 641,59	120 923,68
- środki algorytmu 407 537,86	407 537,85	79 896,26	327 641,59	120 923,68

W 2014 r. w ramach robót publicznych zatrudnione były ogółem **84 osoby bezrobotne**, w tym **10 osób** kontynuujących program rozpoczęty w 2013 roku i **74 osoby bezrobotne** skierowane przez urząd do programu w 2014 roku. Do 31.12.2014 r. pracę zakończyło **76 osób**, a po zakończeniu pracy w ramach robót publicznych **55 osób** nie wróciło do ewidencji bezrobotnych.

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób zatrudnionych w ramach robót publicznych w 2014 roku oraz efektywność programu:

	<i>Liczba osób objętych programem w 2014 r.</i>	<i>Liczba osób kończących program do 31.12.2014 r.</i>	<i>Liczba podjęć pracy po zakończeniu programu na dzień 15.04.2015 r.</i>	<i>Efektywność programu na dzień 15.04.2015 r.</i>
Ogółem z tego :	84	76	55	72,4 %
- środki algorytmu	84	76	55	72,4 %

Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej wyniósł **72,4 %**.

Koszt jednostkowy zatrudnienia 1 bezrobotnego w ramach robót publicznych w roku 2014 wyniósł **6 291,21 zł**.

Koszt ponownego zatrudnienia wyniósł w 2014 r. **9 608,39 zł**.

W przypadku robót publicznych ograniczona jest liczba podmiotów, które mogą być organizatorami robót publicznych. Organizatorem robót może być gmina oraz organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się problematyką ochrony środowiska, kultury, oświaty, kultury fizycznej i turystyki, opieki zdrowotnej, bezrobocia oraz pomocy społecznej, a także

spółki wodne i ich związki, jeżeli prace te są finansowane lub dofinansowane ze środków samorządu terytorialnego, budżetu państwa, funduszy celowych.

Efektywność zatrudnieniowa tego instrumentu jest na dość wysokim poziomie mimo ograniczeń finansowych organizatorów robót publicznych dot. dalszego zatrudnienia.

PRACE SPOŁECZNIE UŻYTECZNE

Limit środków Fundusz Pracy pochodzących z algorytmu, przeznaczony na realizację prac społecznie użytecznych wyniósł w 2014 r. **120 647,15 zł.**

Wydatki z tego tytułu wyniosły w 2014 r. **120 647,05 zł** tj. **100,0 %** możliwej do wykorzystania kwoty, z czego wydatkowanie środków wynikające z porozumień zawartych w 2014 roku **117 559,05 zł**, a wydatkowanie środków wynikające ze zobowiązań **3 088,00 zł.**

Poniższa tabela przedstawia finansowanie prac społecznie użytecznych w 2014 roku:

<i>Limit na 2014 r.</i>	<i>Wykonanie</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2013 r.</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>	<i>Zobowiązania na 2015 r. wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>
120 647,15 w tym : - środki algorytmu	120 647,05	3 088,00	117 559,05	0,00
120 647,15	120 647,05	3 088,00	117 559,05	0,00

Prace społecznie użyteczne to forma wspierania bezrobotnych, nastawiona na aktywizację osób, którym najtrudniej znaleźć zatrudnienie na rynku pracy. Do prac społecznie użytecznych kierowane są osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku, korzystające ze świadczeń pomocy społecznej, wskazane przez ośrodki pomocy społecznej z poszczególnych gmin powiatu opolskiego i miasta Opola. Bezrobotni wykonują proste prace na rzecz społeczności lokalnej, na terenie gminy w której mieszkają, nie więcej niż 10 godzin tygodniowo. W ciągu omawianego roku zmieniła się stawka świadczenia za godzinę z **8,00 zł na 8,10 zł.**

W 2014 r. do wykonywania prac społecznie użytecznych skierowanych zostało **759 osób bezrobotnych.** Po ich zakończeniu do dnia 15.04.2015 r. **534 osoby podjęły pracę** (efektywność liczona wg stanowiska MPiPS, które mówi, iż osoby ponownie kierowane do wykonywania prac społecznie użytecznych uznaje się za efektywne)

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób skierowanych do wykonywania prac społecznie użytecznych w 2014 roku oraz efektywność programu:

	<i>Liczba osób skierowanych do programu w 2014 r.</i>	<i>Liczba podjęć pracy po zakończeniu programu na dzień 15.04.2015 r.</i>	<i>Efektywność programu na dzień 15.04.2015 r.</i>
Ogółem	759	534	75,0 %
z tego : - środki algorytmu	759	534	75,0 %

Wskaźnik efektywności wyniósł **75,0 %**.

Koszt jednostkowy programu w przeliczeniu na jednego uczestnika wyniósł **158,96 zł**.

Koszt ponownego zatrudnienia wyniósł **225,93 zł**.

STAŻE

Limit środków Funduszu Pracy przeznaczonych na finansowanie staży w 2014 r. wynosił **6 114 059,13 zł**.

Wydatkowanie środków wyniosło **6 111 256,76 zł** co stanowi **99,95 %** limitu w tym wydatki związane z finansowaniem staży rozpoczętych w roku 2013 r. i kontynuowanych w 2014 r. wyniosły **857 076,00 zł**, a wydatkowanie środków Funduszu Pracy wynikające z umów zawartych w 2014 roku **5 254 180,76 zł**.

Staż to instrument rynku pracy, który od lat budzi największe zainteresowanie pracodawców, zarówno tych z sektora publicznego, jak i prywatnych przedsiębiorców. Od sześciu lat liczba bezrobotnych kierowanych do obycia stażu u pracodawcy utrzymuje się na podobnym, bardzo wysokim poziomie.

Pracodawcy świadomie wybierają ten instrument rynku pracy, gdyż bez ponoszenia kosztów zyskują, często w pełni wykwalifikowane, „ręce do pracy”.

Zainteresowanie stażami obserwuje się u pracodawców niezależnie od ich kondycji finansowej, liczby zatrudnionych pracowników, czy profilu działalności. Z drugiej strony również wśród osób bezrobotnych, z powodu braku ofert stałej pracy, widać zainteresowanie tą formą aktywizacji zawodowej.

Poniższa tabela przedstawia finansowanie staży w 2014 roku:

<i>Limit na 2014 r.</i>	<i>Wykonanie</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2013 r.</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>	<i>Zobowiązania na 2015 r. wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>
6 114 059,13 w tym :	6 111 256,76	857 076,00	5 254 180,76	1 429 855,81
- środki algorytmu 1 368 655,10	1 368 554,49	857 076,00	511 478,49	330 058,50
- program HERKULES PO KL Poddziałanie 6.1.3 4 177 170,42	4 176 409,48	0,00	4 176 409,48	0,00
- program „art. 49” rezerwa MPiPS 109 952,37	109 325,49	0,00	109 325,49	343 138,15
- program „-25” (do 30 r. ż.) rezerwa MPiPS 458 281,24	456 967,30	0,00	456 967,30	756 659,16

Ogółem w roku 2014 staż odbywało **1 258 osób bezrobotnych**, w tym **1 057 osób** skierowanych przez urząd na staż w ramach umów zawartych z pracodawcami w 2014 roku i **201 osób**, które kontynuowały staż rozpoczęty w 2013 roku.

Ogółem do końca 2014 roku odbywanie stażu zakończyło **884 osób**, z czego do dnia 15.04.2015 r. **669 osób bezrobotnych** podjęło pracę.

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób objętych stażami w 2014 r. wraz z efektywnością programu:

	<i>Liczba osób objętych programem w 2014 r.</i>	<i>Liczba osób kończących program do 31.12.2014 r.</i>	<i>Liczba podjęć pracy po zakończeniu programu na dzień 15.04.2015 r.</i>	<i>Efektywność programu na dzień 15.04.2015 r.</i>
Ogółem w tym :	1 258	884	669	75,7 %
- środki algorytmu	326	236	166	70,3 %
- program HERKULES PO KL Poddziałanie 6.1.3	670	625	481	77,0 %
- program „art. 49” rezerwa MPiPS	67	2	2	100,0 %
- program „-25” (do 30 r. ż.) rezerwa MPiPS	195	21	20	95,2 %

Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej wyniósł **75,7 %**.

Średni koszt jednostkowy stażu wyniósł w 2014 roku **5 994,52 zł**.

Koszt ponownego zatrudnienia wyniósł w 2014 roku **11 272,22 zł**.

BON STAŻOWY

Kolejną formą wsparcia skierowaną do osób w wieku do 30 roku życia wprowadzoną w nowelizacji ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy jest **bon stażowy**, który stanowi gwarancję skierowania do odbycia stażu u pracodawcy wskazanego przez bezrobotnego na okres 6 miesięcy, o ile pracodawca zobowiąże się do zatrudnienia bezrobotnego po zakończeniu stażu przez okres 6 kolejnych miesięcy (pracodawca otrzymuje premię w wysokości ok. 1 500 zł).

Limit środków Funduszu Pracy przeznaczonych na finansowanie bonów stażowych w 2014 r. wyniósł **83 297,71 zł**.

Wydatkowanie środków wyniosło **83 297,71 zł** co stanowi **100,00 %** limitu.

Poniższa tabela przedstawia finansowanie bonów stażowych w 2014 roku:

<i>Limit na 2014 r.</i>	<i>Wykonanie</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2013 r.</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>	<i>Zobowiązania na 2015 r. wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>
83 297,71 w tym :	83 297,71	0,00	83 297,71	320 439,64
- środki algorytmu 4 173,72	4 173,72	0,00	4 173,72	100 796,23
- program „BONY” (do 30 r. ż.) rezerwa MPiPS 79 123,99	79 123,99	0,00	79 123,99	219 643,41

Ogółem w roku 2014 bon stażowy otrzymały **43 osoby bezrobotne**.

W omawianym okresie nikt nie zakończył udziału w programie.

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób, które otrzymały bony stażowe w 2014 r. wraz z efektywnością programu:

	<i>Liczba osób objętych programem w 2014 r.</i>	<i>Liczba osób kończących program do 31.12.2014 r.</i>	<i>Liczba podjęć pracy po zakończeniu programu na dzień 15.04.2015 r.</i>	<i>Efektywność programu na dzień 15.04.2015 r.</i>
Ogółem w tym :	43	0	0	0,0 %
- środki algorytmu	11	0	0	0,0 %
- program „BONY” (do 30 r. ż.) rezerwa MPiPS	32	0	0	0,0 %

Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej wyniósł **0,0 %**.

Średni koszt jednostkowy bonu stażowego wyniósł w 2014 roku **9 389,24 zł**.

JEDNORAZOWE ŚRODKI NA PODJĘCIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ PRZEZ BEZROBOTNEGO - DOTACJE

Limit środków Funduszu Pracy przeznaczonych na przyznanie bezrobotnym jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej wynosił w 2014 roku **5 835 564,42 zł.**

Wydatkowanie środków z tego tytułu wyniosło w 2014 r. **5 835 112,35 zł**, co stanowi **99,99 %** możliwego do wykorzystania limitu.

Poniższa tabela przedstawia finansowanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej w 2014 roku:

<i>Limit na 2014 r.</i>	<i>Wykonanie</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2013 r.</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>	<i>Zobowiązania na 2015 r. wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>
5 835 564,42 w tym :	5 835 112,35	0,00	5 835 112,35	0,00
- środki algorytmu 104 560,39	104 560,39	0,00	104 560,39	0,00
- program HERKULES PO KL Poddziałanie 6.1.3 4 172 172,48	4 171 729,12	0,00	4 171 729,12	0,00
- program „art. 49” rezerwa MPiPS 426 138,11	426 138,11	0,00	426 138,11	0,00
- program „-25” (do 30 r. ż.) rezerwa MPiPS 97 050,26	97 050,26	0,00	97 050,26	0,00
- program „BONY” (do 30 r. ż.) rezerwa MPiPS 699 643,18	699 634,47	0,00	699 634,47	0,00
- program „30-50” rezerwa MPiPS 336 000,00	336 000,00	0,00	336 000,00	0,00

W 2014 r. złożono **497 wniosków** o przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, środki te otrzymały **294 osoby bezrobotne**. Do 15.04.2015 r. działalność gospodarczą rozpoczęły wszystkie osoby.

W przypadku tego instrumentu rynku pracy nie bada się efektywności programu, gdyż z założenia każda osoba bezrobotna, która otrzymała środki z Funduszu Pracy na podjęcie

działalności gospodarczej jest zobowiązana do jej rozpoczęcia i prowadzenia przez okres co najmniej 12 miesięcy.

Tabela poniżej przedstawia realizację programu w 2014 r.:

	<i>Liczba osób, które otrzymały środki na podjęcie działalności gospodarczej w 2014 r.</i>	<i>Liczba osób, które rozpoczęły działalność do 15.04.2015 r.</i>
Ogółem z tego :	294	294
- środki algorytmu	5	5
- program HERKULES PO KL Poddziałanie 6.1.3	215	215
- program „ art. 49 ” rezerwa MPiPS	21	21
- program „ -25 ” (do 30 r. ż.) rezerwa MPiPS	4	4
- program „ BONY ” (do 30 r. ż.) rezerwa MPiPS	33	33
- program „ 30-50 ” rezerwa MPiPS	16	16

Tak duże zainteresowanie dotacjami bierze się z faktu, że z założenia otrzymane środki są bezzwrotne. Praktycznie każda osoba zarejestrowana w urzędzie może ubiegać się o dotację. Warunkiem do uzyskania środków z Funduszu Pracy na podjęcie działalności gospodarczej było przedłożenie dobrze napisanego wniosku.

Pogarszająca się sytuacja na rynku pracy, likwidacja miejsc pracy i spadek liczby ofert pracy zgłaszanych przez pracodawców z pewnością skłonią niejednego bezrobotnego do zastanowienia się nad tym czy podjęcie działalności gospodarczej nie będzie najlepszą alternatywą w stosunku do pracy na etacie, której nie mogą podjąć. Dlatego można przypuszczać, że zainteresowanie bezrobotnych tym instrumentem rynku pracy będzie nie mniejsze niż do tej pory.

Średnia wysokość dotacji przyznanej w 2014 r. wyniosła **19 847,32 zł.**

REFUNDACJA KOSZTÓW WYPOSAŻENIA LUB DOPOSAŻENIA STANOWISKA PRACY DLA SKIEROWANEGO BEZROBOTNEGO

Limit środków Funduszu Pracy przeznaczonych na refundację kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego wynosił w 2014 r. **2 313 257,10 zł.**

Wydatkowanie środków z tego tytułu wyniosło w 2014 r. **2 313 256,02 zł**, co stanowi **100,0 %** możliwego do wykorzystania limitu.

Poniższa tabela przedstawia finansowanie programu w 2014 roku:

<i>Limit na 2014 r.</i>	<i>Wykonanie</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2013 r.</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>	<i>Zobowiązania na 2015 r. wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>
2 313 257,10 w tym :	2 313 256,02	0,00	2 313 256,02	74 587,86
- środki algorytmu 0,00	0,00	0,00	0,00	74 587,86
- program HERKULES PO KL Poddziałanie 6.1.3 2 313 257,10	2 313 256,02	0,00	2 313 256,02	0,00

Ogółem w roku 2014 w wyniku refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy utworzonych zostało **115 miejsc pracy**, na których zatrudnione zostały osoby bezrobotne skierowane przez PUP w Opolu. Ponadto w omawianym okresie skierowano **32 osoby bezrobotne** na powtórne miejsca pracy. Łącznie w 2014 roku pracę w ramach doposażenia stanowiska pracy podjęło **147 osób bezrobotnych**.

Poniższa tabela przedstawia liczbę utworzonych stanowisk pracy w 2014 roku:

	<i>Liczba miejsc pracy utworzonych w 2014 roku w wyniku refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego</i>
Ogółem w tym :	115
- program HERKULES PO KL Poddziałanie 6.1.3	115

Średni koszt refundacji w 2014 roku wyniósł **20 763,86 zł**.

ZWROT KOSZTÓW PRZEJAZDU

Limit środków Funduszu Pracy przeznaczonych na zwrot kosztów przejazdu do pracodawcy zgłaszającego ofertę pracy lub miejsca pracy, odbywania stażu, odbywania zajęć w zakresie poradnictwa zawodowego wynosił w 2014 r. **555 861,75 zł.**

Wykorzystanie powyższego limitu i faktyczne wydatkowanie środków Funduszu Pracy z tego tytułu wyniosło w 2014 r. **557 065,28 zł** co stanowi **100,22 %** limitu, z czego wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w roku 2014 wyniosło **414 354,56 zł**, a wydatkowanie środków związanych z płatnością zobowiązań wynikających z umów zawartych w 2012 r. wyniosło **142 710,72 zł.** Zobowiązania na 2015 r. wynikające z umów zawartych w 2014 r. wynoszą **199 538,63 zł; 258 osób** kontynuuje program w 2015 r.

Ogółem w 2014 r. z tego instrumentu wspierającego podstawowe usługi rynku pracy skorzystały **972 osoby bezrobotne**, w tym **197 osób** kontynuujących program rozpoczęty w 2013 r.

Zwrot kosztów przejazdu w 2014 r. otrzymało:

- do pracodawcy zgłaszającego ofertę pracy – **89 osób;**
- do miejsca pracy - **396 osób, w tym 104 osoby kontynuujące;**
- do miejsca odbywania stażu – **442 osoby, w tym 93 osoby kontynuujące;**
- na zajęcia w zakresie poradnictwa zawodowego – **45 osób.**

STYPENDIUM Z TYTUŁU POJĘCIA DALSZEJ NAUKI

Limit środków Funduszu Pracy przeznaczonych w 2014 r. na finansowanie stypendium z tytułu podjęcia dalszej nauki w szkole ponadgimnazjalnej wynosił **13 322,10zł.**

Wykorzystanie powyższego limitu i faktyczne wydatkowanie środków FP wyniosło **13 116,10 zł**, co stanowi **98,45 %** limitu.

Poniższa tabela przedstawia finansowanie stypendium z tytułu podjęcia dalszej nauki w 2014 roku:

<i>Limit na 2014 r.</i>	<i>Wykonanie</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2013 r.</i>	<i>Wydatkowanie środków wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>	<i>Zobowiązania na 2015 r. wynikające z umów zawartych w 2014 r.</i>
13 322,10	13 116,10	0,00	13 116,10	7 693,80
w tym : - środki z algorytmu 13 322,10	13 116,10	0,00	13 116,10	7 693,80

Ogółem w 2014 roku stypendium z tytułu podjęcia dalszej nauki w szkole ponadgimnazjalnej pobierały **2 osoby bezrobotne**.

Do końca 2014 roku pobieranie stypendium zakończyła jedna osoba bezrobotna.

Tabela obrazująca liczbę osób objętych programem w 2014 roku:

	<i>Liczba osób objętych programem</i>	<i>Liczba osób kończących program do 31.12.2014 r.</i>	<i>Liczba osób kontynuujących program w 2015 r.</i>
<i>Ogółem</i>	2	1	1
z tego : - środki algorytmu	2	1	1

POZOSTAŁE WYDATKI

Dodatkowo w 2014 r. **1 166,48 zł** wydano na badania lekarskie mające na celu stwierdzenie zdolności bezrobotnego do wykonywania stażu, a także na specjalistyczne badania i psychologiczne zleczone przez doradcę zawodowego.

Dodatkowo w 2014 r. **2 osobom bezrobotnym** skierowanym przez urząd na staż w miejscu pracy i szkolenie wypłacono zwrot kosztów opieki nad dzieckiem do lat 6. Łączne wydatki z tego tytułu wyniosły w 2014 r. **515,27 zł**.

PROJEKTY FINANSOWANE Z UNII EUROPEJSKIEJ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

W 2014 roku realizowanych było 8 projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego w tym:

1. Projekt systemowy pn. „**HERKULES**”, realizowany w ramach PO KL Poddziałanie 6.1.3 – *Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych*. Głównym celem projektu było udzielenie możliwie pełnego wsparcia osobom bezrobotnym poprzez działania wspierające i promujące zatrudnienie. Okres realizacji projektu od 01.01.2014 r. do 31.12.2014 r. Liczba uczestników – **1 205 osób nowo skierowanych**.

Do dnia 31.12.2014 r. **1 155 osób** zakończyło udział w projekcie, z czego **921 osób podjęło zatrudnienie** (stan na 15.04.2015 r.).

Wskaźnik efektywności zatrudnienia projektu wynosi 79,7 %.

Ogólna wartość projektu wyniosła **11 350 329,69 zł**. Wydatki poniesione na realizację projektu wyniosły **11 347 699,11 zł**.

Szczegółowy podział środków i uczestników na formy wsparcia znajduje się w poszczególnych opisach usług i instrumentów rynku pracy.

Dodatkowe działania finansowane ze środków EFS nie objęte niniejszym sprawozdaniem:

2. Projekt konkursowy pn. „**SAMODZIELNE ŻYCIE**”, realizowany we współpracy z Opolskim Forum Organizacji Socjalnych w ramach PO KL Poddziałanie 7.2.1 – *Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym* w okresie od 01.10.2011 r. do 31.03.2014 r. Celem głównym projektu było podniesienie zdolności do zatrudnienia osób niepełnosprawnych i nieaktywnych zawodowo z woj. opolskiego poprzez zwiększenie ich kompetencji społecznych i zawodowych. W ramach projektu została udzielona pomoc **31 osobom niepełnosprawnym**, które miały możliwość skorzystania z wyjazdowych warsztatów integracyjno-motywujących, indywidualnego poradnictwa zawodowego, szkolenia z zakresu aktywnego poszukiwania pracy, indywidualnego coachingu, szkoleń zawodowych, staży, subsydiowanego zatrudnienia. W efekcie realizowanych w 2014 roku form wsparcia:

- **1 osoba** kontynuowała i zakończyła odbywanie stażu rozpoczętego w 2014 r.,
- **3 osoby** kontynuowały i zakończyły subsydiowane zatrudnienie rozpoczęte w 2013 roku współfinansowanego w ramach projektu.

Do dnia 31.12.2014 r. **28 osób ukończyło udział w projekcie** zgodnie z zaplanowaną ścieżką uczestnictwa, z czego **15 z nich podjęło pracę**, co stanowi **53,6 % efektywności zatrudnieniowej projektu**.

Ogólna wartość projektu wyniosła **571 386,34 zł**. Wydatki poniesione w 2014 roku wynosiły **10 798,37 zł**.

3. Projekt konkursowy pn. „**CZAS NA PRACĘ**”, realizowany we współpracy z Opolskim Forum Organizacji Socjalnych w ramach PO KL Poddziałanie 7.2.1 – *Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym* w okresie od 01.10.2011 r. do 31.05.2014 r. Celem głównym projektu było podniesienie zdolności do zatrudnienia osób długotrwale bezrobotnych z woj. opolskiego poprzez zwiększenie ich kompetencji społecznych i zawodowych. W ramach projektu została udzielona pomoc **30 osobom** długotrwale bezrobotnym, które miały możliwość skorzystania z wyjazdowych warsztatów integracyjno-motywuujących, indywidualnego poradnictwa zawodowego, szkolenia z zakresu aktywnego poszukiwania pracy, indywidualnego coachingu, szkoleń zawodowych, staży, subsydiowanego zatrudnienia. W efekcie realizowanych w 2014 roku form wsparcia:
- **1 osoba** kontynuowała i zakończyła subsydiowane zatrudnienie rozpoczęte w 2013 r.

Do dnia 31.12.2014 r. **25 osób ukończyło udział w projekcie** zgodnie z zaplanowaną ścieżką uczestnictwa, z czego **12 z nich podjęło pracę**, co stanowi **48,0 % efektywności zatrudnieniowej projektu**.

Ogólna wartość projektu wyniosła **465 527,56 zł**. Wydatki poniesione w 2014 roku wynosiły **6 618,64 zł**.

4. Projekt konkursowy pn. „**BUDUJEMY SWOJĄ PRZYSZŁOŚĆ**”, realizowany w ramach PO KL Poddziałanie 6.1.1 – *Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy* w okresie od 01.11.2012 r. do 30.06.2014 r. Celem głównym projektu było podniesienie aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych mieszkańców miasta Opola i powiatu opolskiego, które są zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Opolu i posiadają wykształcenie zawodowe lub niższe. Wsparciem w ramach projektu objęto **252 osoby** bezrobotne. W okresie sprawozdawczym uczestnicy mieli możliwość skorzystania z indywidualnego poradnictwa zawodowego, szkolenia z zakresu aktywnego poszukiwania pracy – Klub Pracy, szkoleń zawodowych oraz staży. W efekcie realizowanych w 2014 roku form wsparcia:
- **18 osób** skorzystało z indywidualnego poradnictwa zawodowego, czego wynikiem było wypracowanie 18 Indywidualnych Planów Działania;
 - **13 osób** skorzystało ze szkoleń z zakresu aktywnego poszukiwania pracy – Klub Pracy;
 - **31 osób** rozpoczęło udział w szkoleniach zawodowych (47 osób objętych), z czego **47 osób** je ukończyło w 2014 roku;
 - **11 osób** zostało skierowanych do odbycia stażu (68 osób objętych), z czego **65 osób** zakończyło odbywanie stażu, a **3** go przerwały

Do dnia 31.12.2014 r. **196 osób ukończyło udział w projekcie** zgodnie z zaplanowaną ścieżką uczestnictwa, z czego **90 z nich podjęło pracę**, co stanowi **45,9 % efektywności zatrudnieniowej projektu**.

Ogólna wartość projektu wyniosła **2 061 240,48 zł**. Wydatki poniesione w 2014 roku wynosiły **615 841,27 zł**.

5. Projekt konkursowy pn. „**KADRY DOJRZAŁE DO ZMIAN**”, realizowany w partnerstwie z bit Sp. z o. o., Wyższą Szkołą Pedagogiczną w Warszawie i PUP Strzelce Opolskie w ramach PO KL Działanie 1.2 - *Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej* w okresie od 01.12.2012 r. do 30.06.2015 r. Celem projektu jest adaptacja w warunkach polskich rozwiązań austriackich dot. kontraktacji usług rynku pracy, ułatwienie powrotu i wchodzenia na rynek pracy młodzieży do 25 roku życia i osób po 50 roku życia poprzez przetestowanie modelu kontraktacji usług oraz promowanie współpracy publicznych i niepublicznych instytucji zatrudnienia. Do najważniejszych osiągnięć projektu w 2014 roku zaliczyć należy:
- w I półroczu prowadzona była rekrutacja uczestników projektu wśród osób zarejestrowanych w tut. urzędzie;
 - wybrano agencję zatrudnienia w oparciu o opracowane w projekcie dokumenty;
 - zawarto umowy trójstronne pomiędzy urzędem pracy (zlecający), agencją zatrudnienia (wykonawca), a osobami bezrobotnymi (odbiorcy wsparcia);
 - **40 osób** podpisało umowy trójstronne z agencją, w tym **3 osoby** zrezygnowały z udziału przed rozpoczęciem etapu diagnostycznego;
 - zgodnie z założeniami projektu **35 osób** „przeszło” do etapu aktywizacji, z czego **7 osób** go zakończyło poprzez samodzielnie znalezienie pracy.

Ogólna wartość projektu wynosi **1 963 560,80 zł**. Wydatki w 2014 roku poniesione po stronie PUP Opole wynosiły **1136 739,69 zł**.

6. Projekt konkursowy pn. „**PRACA ŁĄCZY POKOLENIA**”, realizowany w ramach PO KL Poddziałanie 7.2.1 – *Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym* w okresie od 01.07.2013 r. do 30.06.2015 r. Celem projektu jest zwiększenie aktywności zawodowej i zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych z miasta Opola i powiatu opolskiego poprzez zwiększenie ich kompetencji społecznych i zawodowych. W projekcie uczestniczy **64 bezrobotnych**, w tym **32 osoby do 30-tego roku życia i 32 osoby powyżej 50-tego roku życia**. W efekcie realizowanych w 2014 roku form wsparcia:
- **23 osoby** skorzystały z indywidualnych czterogodzinnych usług doradcy zawodowego;
 - **60 osób** skierowanych zostało na szkolenia zawodowe, których kierunki były zgodne z opracowanym IPD w trakcie indywidualnych rozmów doradczych, wszystkie **60 osób zakończyło** szkolenia zawodowe zgodnie z planem;
 - **50 osób** skorzystało z propozycji stażu, spośród których **6 osób zakończyło** odbywanie stażu zgodnie z zaplanowaną ścieżką uczestnictwa;
 - **49 osób** skorzystało z indywidualnego wsparcia psychologicznego (coaching) – po 4 godziny na każdego uczestnika.

Do dnia 31.12.2014 r. **9 osób ukończyło udział w projekcie** zgodnie z zaplanowaną ścieżką uczestnictwa, i wszystkie **9 osób podjęło pracę**, co stanowi **100,0 % efektywności zatrudnieniowej projektu**.

Ogólna wartość projektu wynosi **1 239 329,10 zł**. Wydatki poniesione w 2014 roku wynosiły **743 280,02 zł**.

7. Projekt systemowy pn. „**PO KLucz do biznesu 2!**”, realizowany w partnerstwie z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Opolu i wszystkimi Powiatowymi Urzędami Pracy woj. opolskiego w ramach PO KL Działanie 6.2 - *Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia* w okresie od 14.03.2012 r. do 31.05.2014 r. W efekcie realizowanych w 2014 roku działań:

➤ wydano **230 weksli** oraz **4 oświadczenia** dotyczące zdjęcia hipoteki.

Do końca 2014 r. **254 beneficjentów pomocy** wywiązało się z warunków prowadzenia i utrzymania zarejestrowanej działalności gospodarczej przez okres co najmniej 12 miesięcy.

Ogólna wartość projektu wynosi **54 721 000,00 zł** w skali całego województwa. Wydatki poniesione po stronie PUP Opole związane z wynagrodzeniami pracowników PUP Opole (2,5 etatu) bezpośrednio zaangażowanych w realizację projektu wyniosły **47 982,57 zł**.

8. Projekt systemowy pn. „**MOJA PRACA MOJA PRZYSZŁOŚĆ**”, realizowany w partnerstwie z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Opolu w ramach PO KL Poddziałanie 7.1.1 - *Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej* w okresie od 01.02.2013 r. do 30.04.2014 r. Celem projektu było zwiększenie potencjału społeczno-zawodowego klientów MOPR pozostających bez pracy. W efekcie realizowanych przez PUP Opole w 2014 roku form wsparcia:

➤ **4 osoby** kontynuowało staż rozpoczęty w 2013 roku,

Do dnia 31.12.2014 r. **10 osób ukończyło udział w projekcie** zgodnie z zaplanowaną ścieżką uczestnictwa, a **1 osoba go przerwała**.

Ogólna wartość projektu wynosi **1 068 002,23 zł**. Wydatki w 2014 roku poniesione po stronie PUP Opole wyniosły **29 188,80 zł**.

INNE FAKULTATYWNE ZADANIA

Limit środków Funduszu Pracy przeznaczony na inne fakultatywne zadania w 2014 roku wynosił **1 033 100,00 zł**.

Wykorzystanie powyższego limitu i faktyczne wydatkowanie środków Funduszu Pracy z tego tytułu wyniosło w 2014 r. **1 032 581,42 zł** co stanowi **99,95 %** możliwego do wykorzystania limitu.

Poniższa tabela przedstawia strukturę wydatków na inne fakultatywne zadania w 2014 roku:

Tytuł	§	LIMIT NA 2014 r.	Wydatkowanie	%wykonania planu
Dodatki do wynagrodzeń pracowników	4010	173 227,00	173 224,51	100,0 %
Zakup materiałów i wyposażenia	4210	162 155,00	161 667,41	99,70 %
Zakup energii	4260	13 065,00	13 064,59	100,0 %
Zakup usług remontowych	4270	92 661,00	92 652,98	99,99 %
Zakup usług pozostałych	4300	266 815,00	266 811,28	100,0 %
Oplaty za usługi internetowe	4350	24 346,00	24 332,16	99,94 %
Oplaty z tyt. zakupu usług telekomunikacyjnych telefonii komórkowej	4360	6 532,00	6 531,76	100,0 %
Oplaty z tyt. zakupu usług telekomunikacyjnych telefonii stacjonarnej	4370	75 690,00	75 689,51	100,0 %
Podróże służbowe krajowe	4410	4 149,00	4 148,05	99,98 %
Koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego	4610	3 492,00	3 491,17	99,98 %
Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	4700	210 968,00	210 968,00	100,0 %
RAZEM		1 033 100,00	1 032 581,42	99,95 %

PODSUMOWANIE

<i>Instrument/ usługa</i>	<i>2012</i>			<i>2013</i>			<i>2014</i>		
	<i>Koszt jednostkowy (zł)</i>	<i>Efektywność programu na dzień 31.03.2013 r.</i>	<i>Koszt ponownego zatrudnienia (zł)</i>	<i>Koszt jednostkowy (zł)</i>	<i>Efektywność programu na dzień 21.03.2014 r.</i>	<i>Koszt ponownego zatrudnienia (zł)</i>	<i>Koszt jednostkowy (zł)</i>	<i>Efektywność programu na dzień 15.04.2015 r.</i>	<i>Koszt ponownego zatrudnienia (zł)</i>
Szkolenia	2 845,39	51,7 %	5 495,51	2 597,93	58,6 %	4 191,74	2 512,04	75,4 %	3 382,98
Studia podyplomowe	7 393,04	50,0 %	17 513,95	6 132,04	50,0 %	15 962,35	4 906,21	100,0 %	3 599,18
KLUB PRACY	658,39	31,1 %	2 116,26	732,64	100,0 %	732,64	665,96	40,9 %	1 775,89
Egzaminy	649,50	75,0 %	866,00	668,33	83,3 %	802,00	2 250,00	50,0 %	4 500,00
Prace interwencyjne	11 439,10	64,7 %	17 134,79	10 661,97	75,9 %	12 841,43	8 408,73	71,6 %	8 408,73
Roboty publiczne	7 798,69	30,0 %	20 466,05	8 118,28	45,0 %	17 265,73	6 291,21	72,4 %	9 608,39
Prace społecznie użyteczne	150,31	5,9 %	2 746,05	410,60	73,0 %	562,76	158,96	75,0 %	225,93
Staże	5 917,79	49,9 %	10 797,10	6 807,48	45,3 %	14 623,82	5 994,52	75,7 %	11 272,22
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	18 564,26	100,0 %	18 564,26	19 399,84	100,0 %	19 399,84	19 847,32	100,0 %	19 847,32
Refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego	19 011,15	100,0 %	19 011,15	19 032,09	100,0 %	19 032,09	20 763,86	100,0 %	20 763,86

Instrumentem rynku pracy o najwyższym koszcie jednostkowym były w 2014 r. „refundacje kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego”. Drugim w kolejności „jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej przez bezrobotnego”. Wysoki koszt ponownego zatrudnienia w przypadku staży, wynika z faktu, że $\frac{1}{4}$ uczestników kontynuuje staż w 2015 roku i nie zostały jeszcze wykazane jako efektywne.

Stosunkowo niski koszt jednostkowy i niski koszt ponownego zatrudnienia, przy dość wysokim wskaźniku efektywności występuje w przypadku szkoleń. Biorąc dodatkowo pod uwagę duże zainteresowanie bezrobotnych tą usługą rynku pracy, zasadnym wydaje się promowanie tej formy aktywizacji w kolejnym roku.

W związku z wysokimi zobowiązaniami wynikającymi z umów zawartych w 2013 roku, a także stosunkowo wysokie zainteresowanie usługami i instrumentami rynku pracy podjęto decyzję o przyjmowania wniosków w określonych terminami naborach dla staży, refundacji kosztów doposażenia stanowiska pracy i dotacji. Wprowadzenie takiej polityki pracy pozwoliło na dokładne planowanie wydatków na poszczególne usługi i instrumenty rynku pracy.